

STANOWISKO Nr IX/... /2024

z dnia 13 marca 2024 r.

**PREZYDIUM NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ
DZIAŁAJĄCEGO W IMIENIU NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ**

w sprawie stosowania przepisów gwarantujących zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie świadczeń i usług aptek ogólnodostępnych przez pełnienie dyżurów w dzień wolny od pracy oraz dyżurów w porze nocnej

Na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 4 i 11 oraz art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1850), § 1 pkt 3 i 10 uchwały Naczelnej Rady Aptekarskiej z dnia 28 stycznia 2024 r. Nr IX/9/2024 w sprawie upoważnienia Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej do załatwiania spraw w imieniu Naczelnej Rady Aptekarskiej, Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej, wyraża następujące stanowisko:

W ocenie Prezydium NRA, zarząd powiatu, którego siedzibą jest miasto liczące nie więcej niż 40 tys. mieszkańców, **zobowiązany jest do wyznaczenia na 2024 rok - w drodze uchwały - apteki lub aptek ogólnodostępnych do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy**, jeżeli rozkłady godzin pracy aptek na terenie tego powiatu nie gwarantują zaspokojenia potrzeb ludności w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy w zakresie zadań aptek ogólnodostępnych, polegających na zaopatrywaniu ludności w produkty lecznicze, leki apteczne, leki recepturowe, wyroby medyczne i inne artykuły, o których mowa w art. 86 ust. 8 Prawa farmaceutycznego oraz zapewnieniu świadczenia ludności usług farmaceutycznych, o których mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty, oraz sprawowania opieki farmaceutycznej, o której mowa w art. 4 ust. 2 tej ustawy.

Uchwały wyznaczające aptekę lub apteki ogólnodostępne do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy, dotyczące dyżurów w 2024 r., **muszą być podjęte najpóźniej do 31 kwietnia 2024 r., z mocą obowiązującą od 1 maja 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.**

Zdaniem Prezydium NRA, po wejściu w życie zmienionego art. 94 ustawy - Prawo farmaceutyczne, **tj. od dnia 1 stycznia 2024 r.:**

1) uchwały w sprawie rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na danym terenie przyjęte przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej (przed 1 listopada 2023 r.) na podstawie art. 94 ust. 2 ustawy – Prawo farmaceutyczne, które zachowały moc do dnia wejścia w życie uchwał, o których mowa w art. 94 ust. 3 ustawy – Prawo farmaceutyczne, **nie mogą**

być stosowane w zakresie, w jakim są niezgodne z przepisami ustaw, w szczególności przepisami ustawy – Prawo farmaceutyczne;

2) rozkład godzin pracy apteki ustala podmiot prowadzący tę aptekę;

3) wyłącznie z uchwały zarządu powiatu wyznaczającej aptekę ogólnodostępną do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy, podjętej na podstawie art. 94 ust. 3 ustawy – Prawo farmaceutyczne, **może wynikać obowiązek pracy apteki w porze nocnej i w dni wolne od pracy;**

4) nałożenie ww. uchwałą zarządu powiatu obowiązku pełnienia przez aptekę dyżurów w porze nocnej lub w dni wolne od pracy **powiązane musi być z finansowaniem dyżuru** ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, a w przypadku dyżurów wykraczających ponad zakres godzinowy wynikający z art. 2 pkt 7(3) lub 7(4) ustawy - Prawo farmaceutyczne - ze środków własnych powiatu.

Niepodjęcie przez zarząd powiatu uchwały wyznaczającej aptekę lub apteki ogólnodostępne do pełnienia w 2024 r. dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy, w przypadku gdy przekazane przez podmioty prowadzące apteki, rozkłady godzin pracy aptek (do 31 stycznia 2024 r.), nie gwarantują zaspokojenia potrzeb ludności w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy w zakresie ww. zadań aptek ogólnodostępnych, uznane może być za niezgodne z prawem zaniechanie jednostki samorządu terytorialnego przy wykonywaniu władzy publicznej, co oznaczać może odpowiedzialność tej jednostki za szkodę wyrządzoną tym zaniechaniem.

Powyższe dotyczy także uchwał, o których mowa w art. 94 ust. 9 pkt 3 lit. a ustawy - Prawo farmaceutyczne, podejmowanych w przypadku, gdy po przeprowadzonej przez siebie analizie poziomu zaspokajania potrzeb ludności, zarząd powiatu uzna, że uzasadnione jest wyznaczenie apteki ogólnodostępnej do pełnienia dyżurów w mieście będącym siedzibą powiatu, liczącym więcej niż 40 tys. mieszkańców.

Uzasadnienie

1.

Do 31 grudnia 2023 r. obowiązywał przepis art. 94 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 2301, z późn.zm.), zwanej dalej „Prawem farmaceutycznym” lub „Pr. farm.”, zgodnie z którym „Rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych powinien być dostosowany do potrzeb ludności i zapewniać dostępność świadczeń również w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy.”. W myśl art. 94 ust. 2 Pr. farm. „Rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych na danym terenie określa, w drodze

uchwały, rada powiatu, po zasięgnięciu opinii wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) gmin z terenu powiatu i samorządu zawodu farmaceuty”.

Do 31 grudnia 2023 r. Prawo farmaceutyczne nie definiowało pojęcia „dostępności świadczeń (...) w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy”.

2.

Od 1 stycznia 2024 r. ustawą z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023 r. poz. 1938), zwaną dalej „ustawą nowelizującą”, art. 94 Pr. farm. nadane zostało nowe brzmienie. Równocześnie, w art. 2 Pr. farm. zdefiniowano pojęcia: „dyżur w dzień wolny od pracy” oraz „dyżur w porze nocnej”. Stosownie do art. 2 pkt 7(3) Pr. farm., „dyżur w dzień wolny od pracy” to dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną w dniach, o których mowa w art. 1 lub art. 1a ust. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920), bez przerwy przez kolejne 4 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 10.00 a 18.00. W myśl zaś art. 2 pkt 7(4) Pr. farm. „dyżur w porze nocnej” to dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną bez przerwy przez kolejne 2 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 19.00 a 23.00.

W art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej ustanowiono normę, zgodnie z którą uchwały w sprawie rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych na danym terenie przyjęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 94 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 zachowują moc do dnia wejścia w życie uchwał, o których mowa w art. 94 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Przywołana norma o zachowaniu mocy przez uchwały w sprawie rozkładu godzin pracy aptek ogólnodostępnych przyjęte przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. przed dniem 1 listopada 2023 r., **nie oznacza - co oczywiste – zniesienia obowiązków powiatów określonych w zmienionym art. 94 Pr. farm.**

Prawidłowe zastosowanie przez zarządy powiatów oraz prezydentów miasta na prawach powiatu przepisów art. 94 Pr. farm. w zakresie ustalenia w 2024 r. dyżurów w dni wolne od pracy oraz dyżurów w porze nocnej wymaga: bezpośredniego zastosowania większości przepisów z art. 94 Pr. farm., zastosowania szczegółowych przepisów dotyczących wyłącznie roku 2024, tj. art. 19 ust. 3 ustawy nowelizującej (inny termin przekazania zarządowi powiatu albo prezydentowi miasta na prawach powiatu rozkładu godzin pracy tej apteki na 2024 r.) oraz art. 19 ust. 4 (skrócony okres obowiązywania uchwały zarządu powiatu lub zarządzenie prezydenta miasta na prawach powiatu w sprawie dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy dotyczącej 2024 r.), a także odpowiedniego zastosowania niektórych przepisów art. 94 Pr. farm.

Konieczność odpowiedniego zastosowania przepisów art. 94 Pr. farm. wynika z odmiennego określania terminów inicjujących procedurę podjęcia w 2024 r. ewentualnej uchwały w sprawie wyznaczenia apteki (apteki) ogólnodostępnej do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy.

Zgodnie z art. 94 ust. 1 w zw. z art. 94 ust. 2 i 3 Pr. farm., rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych znajdujących się na terenie powiatu dostosowany jest do potrzeb ludności tego powiatu i pozwala na realizację przez te apteki zadań określonych w art. 87 ust. 2, w szczególności przez pełnienie dyżurów w dzień wolny od pracy oraz dyżurów w porze nocnej, z wyłączeniem powiatu mającego swoją siedzibę w sąsiadującym mieście na prawach powiatu.

Pomimo, że w przepisie art. 94 ust. 2 Pr. farm. użyto zwrotu „*poprzedzającego rok, w którym ma być podjęta uchwała, o której mowa w art. 94 ust. 3 Pr. farm.*” nie budzi wątpliwości wniosek, że chodzi o rok, którego ma dotyczyć uchwała, o której mowa w art. 94 ust. 3 Pr. farm. Z art. 94 ust. 2 Pr. farm., stanowiącego, że „*Podmiot prowadzący aptekę ogólnodostępną przekazuje zarządowi powiatu, w którym znajduje się ta apteka, rozkład godzin pracy tej apteki na dany rok najpóźniej do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma być podjęta uchwała, o której mowa w art. 94 ust. 3 Pr. farm.*” wynika, że **ustawowy termin na uchwalenie ewentualnej uchwały, o której mowa w art. 94 ust. 3 Pr. farm. wynosi trzy miesiące** (od 1 października do 31 grudnia).

Norma prawna z art. 94 ust. 3 Pr. farm., stosowana odpowiednio do ewentualnego podjęcia uchwały zarządu powiatu lub wydania zarządzenia prezydenta miasta na prawach powiatu w sprawie dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy w 2024 r., oznacza, że ww. uchwała zarządu powiatu lub zarządzenie prezydenta **musi być podjęta w okresie od 1 lutego do 30 kwietnia 2024 r.**, jeżeli zaistnieje przesłanka obligująca zarząd powiatu lub prezydenta miasta na prawach powiatu do wyznaczenia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy w 2024 r.

Zgodnie z normą wynikającą z art. 94 ust. 3 zd. pierwsze Pr. farm. i art. 19 ust. 3 ustawy nowelizującej, w przypadku gdy praca aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu, którego siedzibą jest miasto liczące nie więcej niż 40 tys. mieszkańców, zgodna z przekazanymi na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy nowelizującej, rozkładami godzin ich pracy, **nie gwarantuje zaspokojenia potrzeb ludności, o których mowa w art. 94 ust. 1, w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy w zakresie zadań określonych w art. 87 ust. 2**, zarząd powiatu wyznacza, w drodze uchwały, aptekę ogólnodostępną do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy.

Zgodnie zaś z normą wynikającą z art. 94 ust. 3 zd. drugie Pr. farm. i art. 19 ust. 4 ustawy nowelizującej, uchwała (zarządzenie) wyznaczająca aptekę (apteki) ogólnodostępną do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy **wydawana jest na okres do dnia 31**

grudnia 2024 r. i określa dni oraz godziny pełnienia dyżurów przez aptekę ogólnodostępną prowadzoną przez określonego przedsiębiorcę.

Powyzsze normy oznaczają, że w każdym powiecie, którego siedzibą jest miasto liczące nie więcej niż 40 tys. mieszkańców, jeżeli praca aptek ogólnodostępnych na terenie powiatu zgodna z rozkładami godzin ich pracy dotyczącymi 2024 r., przekazanymi do 31 stycznia 2024 r., nie gwarantuje zaspokojenia w 2024 r. potrzeb ludności, o których mowa w art. 94 ust. 1 Pr. fam., w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy w zakresie zadań określonych w art. 87 ust. 2, zarząd powiatu albo prezydenta miasta na prawach powiatu ma obowiązek wyznaczyć, w drodze uchwały (zarządzenia), aptekę (apteki) ogólnodostępną do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy.

Zgodnie z odpowiednio stosowanym art. 94 ust. 2 Pr. farm., wyznaczenie, w drodze uchwały (zarządzenia) apteki (apteki) ogólnodostępnej do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy musi nastąpić z mocą od 1 maja 2024 r., tzn. z tym dniem musi wejść w życie uchwała lub zarządzenie.

Głosowanie w sprawie stanowiska przeprowadzone podczas posiedzenia Prezydium NRA na odległość przy wykorzystaniu środka bezpośredniego porozumiewania się na odległość w postaci wideokonferencji.

W głosowaniu uczestniczyło 11 członków Prezydium Naczelnej Rady Aptekarskiej.

Wynik:

- 1) za - 11;
- 2) przeciw - 0;
- 3) wstrzymujących się - 0.

Sekretarz NRA

mgr farm. Marcin Repelewicz

Prezes NRA

mgr farm. Marek Tomków